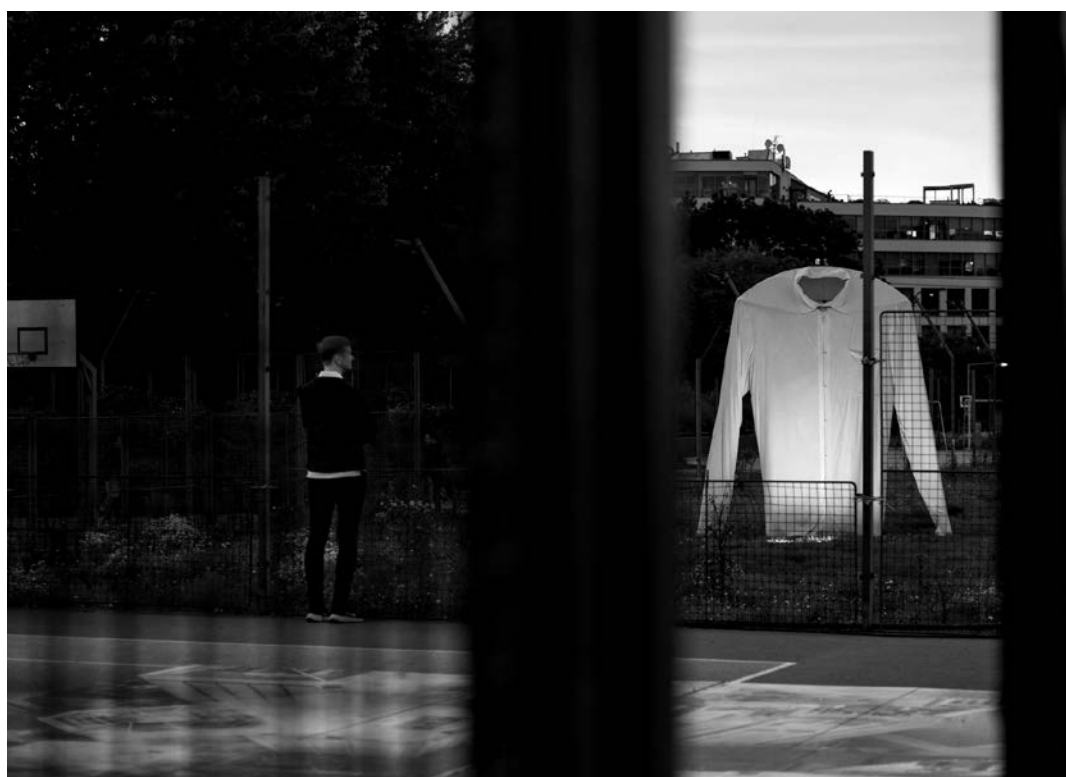

4+4 dny v pohybu a letos doslova!

Jeden z objektů vystavených ve venkovních prostorách sportovního areálu TJ Tatra Smíchov (Erpet)
FOTO MARKÉTA ČERNÁ

Mezinárodní festival 4+4 dny v pohybu od 5. do 16. října oživil další opuštěné místo z pražské mapy. Letos se zabydlel na smíchovském břehu Vltavy v budově Erpet, v prostorách bývalého sportovního areálu TJ Tatra Smíchov, hostoval však i v Divadle Archa a Jízdnárně Savarin, v nákupním centru nebo ve veřejném prostoru. Letošní sedmadvacátý ročník si vytyčil motto *Být někdo jiný, někde jinde, někdy jindy*. Nabídl výstavu současného umění pod kuratelou Gabriely Kotikové a Denisy Václavové, multizánrová divadelní představení, komentované prohlídky a procházky, participativní performance ve veřejném prostoru, přednášky, koncerty i filmové projekce. Diskutovalo se mimo jiné o strachu, kino patřilo filmům Jima Jarmusche a koncertní linka vyvrcholila večerem se zpěvačkou Tonyou Graves.

HANA STREJČKOVÁ

Letošní festivalové téma špelo k obecné reflexi současného stavu světa, konkrétněji velmi silně komunikovalo vytržení z reality, rámování přítomnosti, kontrast od zacílení na detaily až po rozostření každodennosti. Festival plynul v pohybu a čase, ve zchátralých vyprahlých koutech dokázal vykřesat humor i nový úhel pohledu na krizi, nejistotu, konflikty a nezastavitelný posun jakýmkoli způsobem vpřed, i když i ten může někdy znamenat zastavení, nebo dokonce propad.

Propojení výstavy výtvarných děl, interaktivních nebo multimediálních instalací s performancemi a koncerty jako by rezonovalo snad ještě intenzivněji nebo organičtěji než v předchozích letech. Možná i díky zajímavému využití prostoru velkoryse řešené budovy Erpet postavené v roce 1980 podle návrhu architekta Zdeňka Staška. Uvnitř kdysi moderního sportoviště se rozprostírala zaprášená umělá krajina, jako například bývalé tréninkové zázemí pro milovníky golfu, venkovním prostorům dominovaly neudržované trávníky a vypuštěné bazény. Omšelý prostor se sám o sobě postaral o metaforu odlupující se

kašírky a drobcích se nánosů někdejšího luxusu.

OČISTA TANCEM

Inspirativní diverzita divadelních projektů uvedených v Arše významně obohatila dramaturgii festivalu o inovativní díla, experimenty a setkání s legendami. Každý z večerů zanechal stopy, ať už šlo o britského umělce Kima Noblea a jeho multimediální performance *Ukolébavka pro mrchožrouty*, či italskou skupinu Motus, čerpající pro svůj počin *Tutto Brucia* z antické tragédie, existenciálních otázek, bolesti a nářků současnosti. Zejména Kim Noble rozvířoval hranice snesitelnosti a odporu, a přitom mu nešlo upřít smysl pro křehkost, černý humor a absurditu. Je jeho dílo eticky diskutabilní? Dráždivé zvrhlé? Rozhodně zvláštní, ale propracované.

Tanečně-objektová performance *Lavagem* brazilského uskupení Cia REC v režii Alice Ripoll pracovala s tématem smývání a očisty, potřeby rituální koupele či hloubkového úklidu, jež se dobře vztahovalo k letošnímu zacílení festivalu. Nejvýraznějším scénickým prvkem byla modrá plachta, kterou doplňovaly červené kyblíky s vodou i bez. Skupina tří mužů a dvou žen se na jevišti poprvé objevila pouze tušeně, zahalena do plachtoviny. Tanečníci stáli jakoby pohlceni nebo utopeni v jejím středu, publikem dlouho nespátráni. Tvar objektu, ukrývající pěti oblečenou v plavkách, připomínal ohromný vak nebo ledovec. Z bytí v neprodyšném materiálu skupina přešla k extatickému pohybovému „řinčení“, mlácení materiálem o podlahu, dupotu a až ritualizovanému rytmizování.

Z veškeré akce vyvěřala energie, houževnatost, tělesný zápal, a to na pozadí vytrénované techniky a obdivuhodné taneční disponibility. Pracovali s hlasem, tloukli rukama do věder jako bubny a zvuky vlastních těl rozeznávali

v nádobách pravidelnými údery rukou, vynášeli je a ukládali na látkové pleny, pěnu pěstili a poté ji pokrývali položené tělo. Nechali vyniknout křehkost smrti, obřadnost posledního pomazání (koupele). Nebáli se ani extrémních výjevů, například vyvrhávali z úst bílou tekutinu, jež tránsila jejich těla, nebo se za pomoci masky transformovali v bublající bytost bez vizáže. Navzdory častému opakování či protahování akcí se před námi odvíjela společná cesta, jíž dodávalo koncentrované sepětí kolektivitu charakter obřadu.

V Divadle Archa zazněla výrazněji i hudba, a to v rámci autorského sóla kanadského choreografa Frédériccka Gravela. Rocková performance *Strach a hamiznost*, rozkročená mezi autoterapií a fyzickými partiturami, těžila z charismatu a zkušeností tanečníka. V bílém overalu a kožené bundě s trásněmi se pohyboval po prázdné scéně, jež byla v zadní části přepažená opnou a polopropustným tylem. Za nimi se skrývala tříčlenná kapela, která se zrakem publika vyjevila až v poslední třetině představení. Gravelovými rekvizitami – objektovými partnery – byly například plastová přepravka, plechovka piva, kytara či kapesní kazetový přehrávač (walkman). Gravel své tělo uváděl do pohybu akcentováním izolací, jako by energii přelával z jedné tělesné části do jiné. Fyzicky hledal neobvyklá řešení pro zcela běžné činnosti jako přesuny po jevišti, nasazení kytary nebo pro manipulaci s technikou typu mikrofon, reproduktor či světla. Svým způsobem stačilo pozorovat jeho pohyb, naslouchat řeči, zpěvu, hře na kytaru, nechat se vést a unášet v čase.

OPUŠTĚNÉ DOMOVY

Tradicí festivalu je asociativně se inspirovat opuštěným místem a reagovat na něj kreativními činy. V minulých letech to byla například čistíčka odpadních vod, základní škola či palác v centru Prahy, letos poskytl živnou půdu pro rozmanitost a rozmach svobody Erpet. Jeho prostory představovaly nosný výchozí bod pro několik divadelních událostí. Například performance *Tři sestry* v interpretaci studentek Katedry nonverbálního divadla HAMU, pod pedagogickým a režijním vedením Elišky Vavříkové a Jaroslavy Šiktancové, důmyslně využila veškeré možnosti chátrajících chodeb a vestaveb sociálních zařízení. Oprýskané prostředí evokující bytové jádro podporovalo téma zoufale volajících žen trpících samotou duše. Jejich vzájemnost připomínala elektrifikační síť, kterou procházejí zkratky.

Premiéra původního dramatu čerpajícího z výpovědí reálných lidí *Domov je tam, kde to bolí* se konala v kulisách nefunkčního golfového trenažéru. Prostoru vyhrazenému pro představení dominovaly světelné pásy, které o to víc umocňovaly dojem hřiště, kde však místo pravidla fair play platil zákon „kdo s koho“ nebo „kdo ztratí více“. Projekt reagující na válečný konflikt na Ukrajině dokumentuje „běžné“ životy

přistěhovalců a s nimi spřízněných osob. Za vším děním bylo ale možné vidět i univerzálnější lidské příběhy. Inscenace vznikla v rámci platformy Národního divadla pro dlouhodobější umělecké projekty ND+ LAB v režii Marty Veselé a Zuzany Králové a za lektorského vedení Terezy Krčálové a Romany Štorkové Maliti. Emocní náboj inscenace a chytré vymyšlená dramaturgická provázanost jednotlivých vztahů udržovaly celovečerní formát v přirozeném napětí, které nepodlamovala ani rozdílná míra hereckých zkušeností účinkujících.

ZARÁMOVANÁ REALITA

Atypický přístup k pouliční performanci zaujali Španělé ze souboru *Eléctrico 28*. Pod názvem [*The Frame*] se skrývalo nápadité pozorování každodennosti. Diváci, vybavení sluchátky, byli usazeni do postranní uličky, odkud však dobře viděli na rušnou pražskou pěší zónu, po níž v mnoha plánech proudili lidé. Performeré oživovali svými zásahy tok všednosti. K chodcům přikládali cedule komentující jejich činnost anebo mikrofon, díky němuž bylo možné odposlouchávat řečový projev. Delegovali úkoly, popisovali výčnilkou v prostanství, celkové svou akci vycházející z viděného narušovali světa běh a hlavně poukazovali na princip zoomu a na vědomé vykročení z rytmu diáře. Sedící pozorovali a odezírali běžný ruch ulice, zatímco sledování ani netušili, že se proměňují v aktéry přítomnosti a poskytují zážitky těm, kdo se zastavili. Jednoduše geniální cesta od observace přes uspořádávání materiálu k vlastní akci.

Experimentům s percepcí a zúžením reality se v projektu *Continuum* věnovali Belgičané v čele s Johannesem Bellinkxem. Performance situovaná do Jízdnárny Savarin vytvářela fyzický prožitek v podmínkách, které pohyb diváků paradoxně limitovaly. Účastníci byli totiž ukotveni „ve vláčku“ (mobilní hlediště s dvaceti místy), jež byl nejprve tlačěn na určité místo, ale ani po zastavení jako by se byl nezastavil. Všichni účastníci totiž měli nasazenou helmu vymezující zorné pole, kterým sledovali míhající se scénografií před sebou, aniž by však bylo možné určit, kdo nebo co se pohybuje. Byl to zvláštní prožitek plný nepředvídatelností a vlastně i zmatení, protože ač se mozek snažil, nedařilo se mu rozeznat, co je zeď, světelný paprsek, problíkávání a jiné pozorované jevy. Iluze byla tak funkční, že člověka přiměla opřít se od vlastní kognice, přijmout abstrakci a probudit v sobě zvědavost. Opět smyslově úderný počin, jež aktivizoval celou bytost tím, že ji uvedl do určitého diskomfortu a navodil specifický stav mysli otevřeně k nenadálému.

Věřím, že letošní ročník oslovil mimo trvale spřízněnou komunitu i mnohé další diváky a návštěvníky, vždyť na výběr byl opravdu nespočet možností kulturního vyžití a zážitků, jak pro rodiny s dětmi, tak pro příznivce osobitého přístupu k umělecké expresi.

Pro pražskou kulturní scénu jsou 4+4 dny v pohybu křížovatkou, na níž se reflektuje minulost, komentuje přítomnost, kladou se otázky před budoucnost a kde opravdu každý může najít „to své oslovující“.

Festival s dlouholetou tradicí je ještě spolu s dalšími událostmi založenými v devadesátých letech (jako například ...příští vlna/next wave...) cenným svědectvím o vývoji alternativního divadla, výtvarné i hudební scény a performing arts v novodobé historii zdejšího svobodného, samostatného státu.

Performance *Tři sestry* v interpretaci studentek Katedry nonverbálního divadla HAMU důmyslně využila veškeré možnosti chátrajících chodeb a vestaveb sociálních zařízení v budově Erpet
FOTO MARKÉTA ČERNÁ

